

I

Förbittringen

Kroppen var ensam. Den var ensam i sängen och ensam under kläderna, den var ensam också bland andra kroppar när den befann sig ute i världen. Ingen kom fram till kroppen och ville ta i den eller hålla den intill sig. Kroppen längtade efter beröringar, efter andra kroppars händer och hålrum, den längtade efter uppmärksamhet och omvårdnad och i många år hade jag levt på ett sätt så att den hade fått allt detta. Jag hade haft förhållanden som avlöst varandra, jag hade bott ihop och varit sambo och gift flera gånger, men det fungerade inte, jag klarade det inte, det blev fel för mig varenda gång. Inte en gång till, sa jag till mig själv.

Sedan jag blev vuxen hade jag sällan sovit ensam och nu var det på tiden. Jag hade haft små barn som jag burit omkring på tills de var för stora. Min äldsta dotter var vuxen nu och den andra på god väg. De kom och gick och jag hade skilt mig för sista gången, brutit upp för sista gången. Jag gick och la mig ensam och vaknade ensam, jag sov diagonalt i en för bred dubbelsäng. När jag vaknade klockan fem på morgonen var det ingen annan där, ingen jag kunde sträcka ut handen mot, ingen jag kunde prata med eller lägga mig nära. Slutligen

skulle jag ta in livet så som det bara kan visa sig för den som inte ständigt försöker gömma sig i någon annans milda och lugnande närvaro.

Det är förstås inte sant att andras närvaro alltid är lugnande. Det låter bra, men att vara nära någon är lika ofta förmörkande, förbittrande, förgörande. Jag låter det stå kvar ändå eftersom det ser fint ut. Det är en svaghet hos mig att jag så ofta har låtit något stå kvar bara för att det låter fint eller ser fint ut, även när jag vetat att det inte har varit sant. Men just nu, vid den här punkten i livet, har jag inte så mycket mer än mina egna svagheter att lita på.

En annan svaghet är att jag hoppas att det jag skriver en dag ska bli verklighet.

Kroppen var allra först ett barns kropp, liten och ljus, mjuk och knubbig. Alla som tog i den eller lyfte upp den blev kärleksfulla och snälla. Deras röster mjuknade av ömhet bara för att kroppen fanns där, med sin lena oskyldiga hud. Något i kroppen kunde fortfarande komma ihåg detta och vilja uppleva det igen. Den hade för länge sedan blivit en vuxen mans kropp, med obehaglig hårväxt på den vita huden – hårig mage, håriga ben, klumpiga händer med grova hårstrån ända ut på de yttersta fingerlederna. Tjocka, grova naglar. På bröstkorgen hade mattan av hår börjat vitna, magen hängde fram, könet liknade en blek snigel, knäna var löjligt runda: Ingen suckade av uppdämd ömhet över att se eller känna på min kropp längre.

Den kom inte till ro, den klarade sig inte på egen hand. Den vaknade på morgonen och försökte hjälpa sig själv, den trodde att den visste vad den ville ha. Den ville bli berörd, ville bli kåt och få utlösning. Det var den enda metod kroppen visste om. Träning hjälpte också, om den cyklade eller simmade eller sprang så långt och så fort att den inte kände igen sig själv efteråt, men

det orkade jag inte. Och jag ville inte onanera en gång till, dessutom hade jag inte tid, jag måste till jobbet.

Jag klädde långsamt på mig. Jag hade köpt en ny kostym, men inte en vanlig kostym, den här hade kortbyxor. Jag hade tänkt att en kostym med kortbyxor passade bra i sommarvärmen, dessutom ingav den mig känslan att vara en annan, något jag längtade efter mer än någonsin. Tyget var grått med smala gröna ränder och det grå bestod av flera olika nyanser. Byxorna hade vassa pressveck och såg ut som vanliga kostymbyxor, även om de bara räckte en bit ned på låren. Jag drog på mig dem, tittade mig i spegeln och blev rädd. De korta kostymbyxorna gjorde något med mig, något som inte var bra. Men jag kunde inte byta nu. Jag tog på mig en kortärmad gråblå skjorta och knäppte den. Jag tog på mig kavajen och lät den vara öppen.

Överkroppen såg ganska bra ut, men de korta byxorna med mina nakna håriga ben fick mig att se ut som en förväxt spindel. Hur hade jag trott att jag skulle klara av att gå omkring med de här byxorna? Jag hade glatt mig åt att cykla med dem, jag hade också glatt mig åt att gå in på kontoret i dem. Men mina kolleger skulle tycka att det var konstigt att se mig i kläder som de aldrig hade sett mig i förut. En kostym med kortbyxor, det lät ju som ett skämt redan från början. Och ändå hade det känts så rätt att köpa den när jag stod i affären. Mest hade det varit ett försök att distrahera mig, men så blev jag uppmuntrad av expediten som sa att jag klädde i den, även om jag inte kände igen min spegelbild. Han var ung och oerfaren, skraddarens nyanställda assistent – trollkarlens slarviga lärling. Han stod bredvid mig i spegeln, lång och mager, med en stripig blek lugg över ena ögat. Jag tyckte om honom och tyckte samtidigt synd om honom. Han kunde ha sagt och sålt på mig vad som helst, jag hade lyssnat ändå. Kanske mest för att hjälpa honom.

Och nu var det för sent att byta om, jag måste gå. Jag gick ut och satte mig på cykeln och kroppen var med på det, den började röra fötterna, pedalerna gick runt och jag kom framåt. Jag är bra på att cykla, jag har gjort det sedan jag var liten. Kroppen gillade känslan av vinden mot de nakna benen, den blev på gott humör av att röra sig, den trodde att allt skulle bli bra igen. Kroppen var godtrogen, det visste jag sedan tidigare, den ville alltid hoppas på det bästa, tro på det goda, satsa på att allt skulle ordna sig. Den tog nästan alltid fel.

Under lång tid hade jag haft det så att jag fick tårar i ögonen om någon av en händelse la handen på min axel. Det var flera månader sedan någon hade tagit i mig, med undantag för helt tillfälliga beröringar, som hos frisören. Jag brukade gå dit var sjätte vecka och såg alltid fram mot det, men skämdes också eftersom frisören inte visste hur starkt jag reagerade på hennes händer. Hon var en ung pakistanska som pratade för mycket, ofta klarade jag inte av att svara på allt, jag satt bara där och kände hur hon masserade min hårbotten, hur handflatorna och fingertopparna kom emot mina öron och nacken. Ibland när hon lutade sig över mig kände jag hennes kraftiga höft eller runda lår pressas mot min överarm. En gång suckade jag högljutt när jag kände värmen från hennes kropp. Jag harklade mig med detsamma och försökte hosta för att dölja ljudet jag just hade gjort.

Efteråt undrade jag om hon medvetet hade tryckt sig mot mig. Det hade hon förstås inte, rättade jag mig själv, det var osannolikt. Hon var tjugofem år och bodde fortfarande hemma hos sina föräldrar. Hon skulle aldrig närma sig en man som jag. Och dessutom: Det här var hennes arbete. Ett slitsamt och säkert ofta tråkigt arbete, men hon var professionell och uppförde sig som om hon tyckte om att klippa mitt hår. Hon pratade med

mig och fick mig att svara och hon rörde sig säkert och ledigt. Kroppen uppfattade i sin enfald eller desperation att det hennes händer gjorde med mig var smekningar. Kroppen trodde att hon ville mig något. Den började längta efter att komma nära den unga frisörens ovetande kropp, och det hände att jag lät min kropp besvara hennes beröringar, så lätt och omärkligt jag bara kunde. Jag lutade axeln in mot hennes lår, liksom utan att veta det själv, och hoppades att hon inte skulle lägga märke till det. Jag provade att låta min kropp kommunicera med hennes utan att hon själv skulle få reda på det.

Hon hette Iqra. Hennes ansikte var mjukt och stort och allvarligt. Jag kunde tänka på henne flera dagar efter att jag hade varit där, särskilt när jag gick och la mig för att sova. Jag fantiserade om att hon strök mig över huvudet med den ena handen. Hon hade breda varma händer. Ja, och så vidare, fortsättningen kom av sig själv och jag slutade inte förrän hon la sig ovanpå mig. Hon hade korta svarta herrstrumpor på fötterna och behå, en så kallad hudfärgad behå, som på hennes bruna hud verkade alldeles för ljus. Allt detta var lite störande, men fantasin ville ha det så här och hade förmågan att driva det framåt även om den förlorade sig i detaljer innan den lämnade henne helt naken. Efteråt sa jag hennes namn ganska tyst för mig själv.

– Iqra, sa jag, som om jag kände henne.

Särskilt det sista ångrade jag, att jag sa hennes namn. Jag kunde höra min röst i rummet, och tillsammans med den skarpa klangen i hennes namn blev det som jag nyss hade tänkt på så verkligt att det kom upp i mig igen, som om det faktiskt hade hänt, som om det var en erfarenhet jag måste förhålla mig till. Detta gjorde något med mig och jag blev rädd för vad det skulle leda till, vem jag höll på att bli.

Jag hittade en annan frisör, en gammaldags herrfrisör som bara ville klippa med maskin. Sax var tungjobbat och onödigt, menade han. Han använde maskinen på sig själv och nu fick jag samma korta stil på frisyren som han och alla andra män som klippte sig hos honom hade. För det mesta var det vuxna män som antingen inte ville eller kunde lägga mycket pengar på att klippa håret. De påminde mig om de män som var vuxna när jag var en liten pojke, män med grova ansikten och buskiga ögonbryn, med skjorta och slips och med röster så djupa att jag kunde känna dem långt ned i magen. Jag hade alltid varit rädd för att bli som de. Det var inte så klokt av mig att gå till frisören med klippmaskinen, det gick ut över min självkänsla. Håret blev lika kort på toppen som på sidorna och jag såg fyrkantig och sur ut när jag mötte min blick i spegeln. Men det värsta var att jag kände mig dum. Jag var rädd för att den gamla frisören skulle se vem jag var, att jag trots allt varken liknade honom eller de andra som gick till honom. Jag var rädd för att de skulle skratta högt åt mig, eller bli irriterade om de förstod hur jag kände. Ta dig samman, skulle de säga. Och det försökte jag ju.

Men nu cyklade jag genom stan med nakna håriga ben. Jag hade nya skor också, de var klumpiga, bredare än de skor jag brukade ha. Jag såg iögonfallande avklädd ut men så länge cykeln höll god fart var det ingen som tittade på mig. Det var först när jag steg av cykeln utanför kontoret som jag kände hur jag egentligen såg ut. Jag var inte mig själv, jag hade trott att det skulle kännas befriande, men jag var bara obekvä. Jag smet in i hissen och undvek att se mig i spegeln, men när jag gick genom det öppna kontorslandskapet började min vanliga identitet sjunka in i mig igen. Jag blev den jag brukade vara. Vanligtvis gick jag i svarta jeans, svart tröja eller svart skjorta.

Jag var inte så bra på småprat, de flesta kände mig som en varm och humoristisk, men också ganska pretentiös, man. Nu märkte jag att ansiktena vändes mot mig. Särskilt en kvinna nickade till mig på ett tydligare sätt än hon annars brukade göra. Hon log mot mig, men också mot de andra, som om jag hade gjort något roligt som alla borde uppmärksamma. En av dem som jag brukar prata med såg rakt genom mig ända tills jag gått förbi henne. Då vände hon sig om och sa mitt namn, liksom frågande. Det var inte lätt för dem att veta hur de skulle förhålla sig till mig och jag kunde inte hjälpa dem. Jag besvarade inte hälsningarna utan gick bara förbi och skämdes över mina nakna knän och ben och de uppseendeväckande skorna. Varför hade jag valt dem? *Musse Pigg-skor*, var det någon som kallade dem senare på dagen, det var inte illa menat, men jag bestämde mig för att aldrig använda dem igen. Och inte den så kallade kostymen heller.

När jag kom in på Klaras kontor satt hon med benen på bordet och telefonen mot kinden och pratade lågt medan hon tittade ut genom fönstret. Hon vände sig mot mig och gjorde stora ögon, demonstrativt stora. Sedan satte hon ned fötterna på golvet och avslutade samtalet med ett kort *jagmåsteslutanu*. Jag hade hört henne säga det på det sättet förut. Det var sin partner hon pratade med, en smal och allvarlig ung kvinna som visst hade varit en lovande cellist, men som fått ledgångsreumatism och inte kunde spela längre. Hon var tjugo år yngre än Klara. Nu satt hon hemma och läste böcker och tog hand om katterna. Klara hade tidigare varit gift med en man, men sedan gett upp det kön jag tillhör, förklarade hon en gång när vi pratade om äktenskap och skilsmässor. Män kunde vara praktiska att ha i vissa sammanhang, bara inte som livskamrater.

Det hade känts hårt när hon sa det, inte för att jag ville bli tillsammans med Klara, men för att jag förstod vad hon menade. Eller trodde att jag förstod i alla fall.

– Jag vill inte heller vara gift med en man, hade jag sagt till henne då och menat det som ett skämt. Men hon såg länge på mig innan hon sa:

– Hur kan du veta det?

Det var typiskt Klara att säga så, hon tyckte inte om att jag var enig med henne. Hon hade inte anställt mig för att jag skulle vara en prydnad, hon ville att jag skulle ge henne motstånd. Jag visste att det bara var vissa former av motstånd hon gillade och bara vid vissa tillfällen, men jag var bra på att lyssna mig fram till vad hon ville ha.

Nu reste hon sig från stolen och gick runt mig medan hon sakta skakade på huvudet.

– Vad har hänt med dig?

– Vad menar du?

– Kortbyxor på jobbet. Det har jag inte sett förut.

– Det är bara en ny kostym.

– Har du klippt av byxbenen?

– De ska vara så här.

– Men varför?

– Det är svalt.

– Det är svalt, ja. Men har vi inte en klädkod här? Jag tror att vi måste ställa oss lite frågande till den där kostymen. Mest osäker är jag på att du kallar den för kostym.

– Jag är lite osäker själv.

– Jag tycker om den. Men jag undrar vad kunderna ska tro om dig nu. Berätta vad som hänt. Har du bytt sida?

– Bytt sida?

– Har du börjat titta på män?

- På män?
 - Ja? Är du egentligen gay?
 - Nej, inte vad jag vet.
 - Du ser ganska gay ut i alla fall.
 - Det är kanske lite fördomsfullt sagt.
 - Ja, absolut. Vi lever med fördomar, det är allt vi har att spela med. Men jag vet inte om det här går, Henning. Det duger inte att *säga* att det är en kostym. Man kan inte bara säga att en klänning är en klänning och så är det bra med det. Kommer du ihåg sommarvikarien i receptionen och klänningen hon kom i?
 - Den som var genomskinlig över bröstet? Det är inget som är genomskinligt på mig.
 - Du visar dina håriga ben. Det är egentligen dem jag är mest osäker på.
 - Mina ben?
 - Ja. För mycket hår, för det första.
 - Det är för sent att göra något åt det nu.
- Klara sa mitt namn två gånger, tyst, liksom för sig själv: *Henning, Henning*. Och sedan ändrade hon sig plötsligt och sa:
- Du är faktiskt ganska söt i den där kostymen. Jag kom att tänka på att assistenten till försäljningschefen är gay. Han kommer nog med idag, så det är kanske bra, kanske är det just kortbyxor som ska till. Du måste bara förbereda dig på kommentarer. Men om de inte säger något om kortbyxorna blir det lite värre, om du förstår vad jag menar.

Vi skulle ha ett möte tillsammans om en kampanj som en av de stora dagligvarukedjorna ville dra igång. Deras nya bärkassar var gjorda av sockerrör, de var koldioxidneutrala och kunde brännas utan att skada miljön. Kunden ville att påsarna skulle vara ljusgröna med en mörkare grön text där det stod: ”Jag är en

grön plastpåse.” Min första uppgift på mötet var att överbevisa dem om att det inte var så bra. En bärkasse borde inte uttala sig som om den vore ett jag. Det lät falskt, det kunde låta stötande för människor som trots allt var tvungna att hantera sin egen dåliga självkänsla. Det sista hade varit mina synpunkter på ett stormöte där kampanjen presenterades, men Klara hade bett mig att hålla alla språkliga invändningar för mig själv. Det blev för mycket, menade hon, för komplicerat för en kund som trots allt bara ville sälja mat. Vi skulle istället överbevisa kunden om att det skulle vara mer effektivt om det stod ”Det här är en grön påse”, det var ett budskap som skulle gå in och fastna utan att någon reagerade på det.

För det andra skulle vi överbevisa kunden om att påsen borde vara gul eller orange. När texten på påsen slog fast att den var grön skulle kommunikationen bli mer intressant om påsen faktiskt hade en annan färg. Folk skulle titta på den och undra och kanske visa den för andra. På det sättet kunde kampanjen få ett eget liv på sociala medier: en ljusgul påse med texten ”Detta är en grön påse”.

Det fanns en tredje orsak också, men den var branschintern. En av de stora surrealistiska konstnärerna gjorde en gång en målning av en pipa och skrev ”Detta är inte en pipa”. Nu ville vi göra en gul eller orange plastpåse med texten ”Detta är en grön plastpåse”. På det sättet skulle påsen också bli en konsthistorisk hälsning som skulle kunna ge oss ett branschpris för kampanjen. Branschpriserna delades ut på stora galatillställningar och gav ära och anseende till byråerna, och därmed uppmärksamhet, och därmed förhoppningsvis också fler kunder. Det sista argumentet hade vi inte redovisat för kunden, även om prisbelönta kampanjer självklart var bra också för dem.

Vi gjorde reklam. Ingen använder det ordet längre, men allt som görs för att sälja något är reklam, även när det bara är sig själv man vill sälja. Det sa jag, det var sådant jag brukade säga på lunchen och på möten. Det gav mig en känsla av att vara svår och lite krånglig på ett sätt som jag ville vara. Jag förstod inte att de flesta av mina kolleger, särskilt de yngre, uppfattade det jag sa som självklart. Klara försökte säga det till mig en gång, att även om jag ville framstå som kritisk så blev mina självkritiska kommentarer uppfattade som irrelevanta. Kan hon ha sagt det om mig? Att jag var irrelevant? Jag tror det, men jag lyssnade inte på henne. Jag inbillade mig att hon ville få mig att bli mer medgörlig, mer positiv, och det ville jag inte. Jag ville framstå som motsägelsefull, som en radikal, som en som inte riktigt passade in.

I sådana situationer brukade Klara påminna mig om att jag hade blivit anställd för att jag var författare. Som författare var jag (eller borde vara) extra känslig för språk och i mitt fall slog det ofta över i överkänslighet. Jag var ju trots allt poet. Jag förstod att hon sa detta för att uppmuntra mig, jag genomskådade smickret, men det fungerade ändå och gjorde nederlaget mindre. Allra helst ville jag sitta med papper och penna och skriva sådana dikter som jag hade skrivit förut.

Dikterna gjorde världen levande för mig, eller så hade de gjort mig levande för världen. Det är kanske samma sak. Men nu för tiden fick jag inte till det längre, jag trodde inte på det jag skrev. Jag var på fel sida av tillvaron, jag hittade ingen utgångspunkt att skriva från, ingen plats där hoppet kunde växa. Och det gick inte att skriva utan hopp, inte för mig. Det måste i alla fall finnas hopp om ett hopp. Men sedan jag hade fått det här jobbet försökte jag inte ens skriva längre. Det Klara sa ingav mig känslan av att vara författare ändå. Jag var författare trots att jag inte skrev, ja,

särskilt när jag *inte* skrev, då kunde jag fortfarande gå omkring som en ganska bra författare.

Klara hade tagit kontakt med mig för knappt ett år sedan, efter att ha läst en artikel jag skrev. Det var en recension av en bok om miljöarbete och jag använde större delen av texten till att visa att miljöaktivister nästan alltid försöker verka oskyldiga. De har upptäckt sammanhang som ingen annan bryr sig om och förhåller sig till dessa som om de själva inte hade någon makt. Det var alltid någon annan som var ansvarig för att världen gick åt helvete och på så sätt kunde de förklara sin egen medverkan och sitt ansvar, skrev jag. Jag ångrade den texten senare och numera tror jag att det är tvärtom. Att det är vilseledande att insistera på att vi alla är inblandade i planetens förstörelse, att det är det som gör oss blinda för var de viktiga besluten egentligen fattas. Men Klara tyckte om det jag skrev och ville att jag skulle skriva en text om miljökamp för henne. En av hennes största kunder var Miljödepartementet och de ville genomföra en kampanj för att sälja vindkraft. Det passade mig väldigt bra att få ett mejl från Klara den gången, det var länge sedan jag hade kommit ut med en bok. Jag hade levt på min hustru, men höll på att skilja mig. Klara var annars känd för att bara anställa kvinnor. Men hon anförtrodd mig att hon var tvungen att ha en eller två män bland medarbetarna för att inte byrån skulle få rykte om sig att vara ett rent kvinnoprojekt, i så fall skulle den inte bli tagen på allvar.

Det passade Klara att anställa mig som helst ville vara författare. Jag skulle inte armbåga mig fram eller vilja göra karriär som de flesta andra män skulle ha gjort. Hon behövde ha ett par manliga anställda som hon kunde visa upp på möten och presentationer,

men som annars arbetade i skymundan. Vi passade för varandra, sa hon. Det blev jag självklart också smickrad av. Dessutom tyckte jag om att jobba med något som inte hade med mig själv att göra. Ett halvår senare uppfattade jag mig som medskyldig, en som gick med på att sälja allt som kunde säljas.

Och det hade jag nytta av. Under de år då jag bara satt ensam hemma och skrev utvecklade jag en känsla av att vara upphöjd och att stå över allt som liknade köp och sälj. Men detta att tro sig vara bättre än andra slog tillbaka på mig själv och ganska snart kände jag mig utesluten och nedgjord av det samhälle som jag först hade tyckt mig vara för fin för att delta i. Det jag anklagade miljö kämparna för var samma sak som jag själv hade gjort: Jag trodde att jag kunde argumentera från en plats utanför makten. Nu gjorde jag inte det längre, nu visste jag att jag var delaktig i en ekonomi där allt handlade om att få pengarna att rulla, oavsett vad det ledde till. Jag hade inte dåligt samvete, jag var förtjust i mitt jobb och övertygade mig själv om att mina kommentarer på mötena gjorde mig till ett kritiskt rättesnöre.

Mötet gick bra. Försäljningschefen och hennes assistent tittade misstänksamt på mina ben, men jag gjorde allt jag skulle och diskuterade på ett lite vassare och friare sätt än vanligt, tack vare att jag inte kände mig som mig själv. Vi enades om att påsarna skulle vara orangea och att texten inte skulle vara i jag-form. Klara var nöjd och sa att det här skulle bli en kampanj som verkligen märktes. Försäljningschefen log och sa att det hoppades hon också, det var ju just det de betalade för. Lite taktlöst sagt, tyckte jag. Jag beundrade Klara och ville beskydda henne, men det behövde hon inte, hon brydde sig inte om spydiga kommentarer. Försäljningschefen var i min egen ålder, hon var hårt sminkad med foundation och mascara och kletigt läppstift. Jag

tyckte att hon borde skämmas lika mycket över sitt smink som jag över mina nakna ben. Vi bjöd ut oss, både hon och jag. Det var inte klädsamt, men hon var trygg bakom sitt pansar. Hon hade höga stövlar och hennes klackar klickade självsäkert mot golvet när hon gick genom rummet. Hon njuter av det, tänkte jag, men kanske tänkte hon inte på det själv. Sådana klackar är ju trots allt något ganska vanligt för kvinnor.

Assistenten var en rätt ung man med mycket hår på toppen av huvudet, stelt av hårvax, och helt snaggade sidor. Det gav mig associationer till något hotfullt och brutalt, till fascism rent av, men det var nog inte meningen för han verkade fredlig, nästan passiv. Under mötet var han formell och genomtänkt. Han satt med ena benet över det andra och med armbågen placerad i knät. Han lyfte långsamt handen mot hakan som om han var tveksam till om det verkligen var lämpligt att röra vid sitt ansikte. Mycket av hans kraft verkade gå åt till att hålla koll på sig själv och jag undrade om det var det som fick Klara att tro att han var homosexuell. Jag har aldrig förstått hur vissa människor kan avgöra andras sexuella läggning bara genom att titta på dem, men kanske visste hon något. Försäljningschefen hade kanske anförtrott sig åt henne om sin assistent. Han hade en helt vanlig kostym, kanske lite dyrare och mer slimmad än de som våra kunder annars brukade ha. Det såg ut som om han var barfota i skorna. Jag undrade om det också var ett tecken.

Men mest av allt undrade jag vem jag själv var, och vilken sorts man jag såg ut att vara. Det kändes som om jag inte längre visste något om mig själv, som om jag behövde hjälp utifrån för att avgöra vem jag skulle vara. När jag presenterade våra förslag var jag vid ett tillfälle tvungen att resa mig och gå och hämta datorn med skisserna på layouten. Då kände jag att assistenten helt öppet betraktade mina knän (eller var det kanske låren?). Strax

efter mötte han min blick och höll kvar den i några sekunder. Något hände i hans ansikte, det lystes upp inifrån. Plötsligt log han brett och skamlöst mot mig. Eller log han *åt* mig? När mötet var klart och vi gick ut från Klaras kontor valde jag att se leendet som vänligt och sympatiskt, som en mild och opersonlig flirt. Jag var upplivad av att ha klarat mig bra och la handen på hans skuldra. Han ryckte till lite, men jag lät den ligga kvar när jag sa:

– Det var fint att ses.

– Vad menar du?

– Jag vet inte riktigt.

– Nähä? Men tack detsamma, får jag säga. Var har du förresten köpt kostymen?

Jag sa namnet på butiken. Det var en ansedd skräddares halvprivata outlet för herrkläder och det kom ett litet frågande utrop från assistenten, som om han inte trodde att min kostym kom därifrån. Men han sa ingenting om att den var snygg, som man kunde ha väntat sig nu när han hade frågat var den var inköpt. Han såg på mig och väntade på att jag skulle säga något mer, men jag strök lätt över hans kind med två fingrar. Jag vet inte varför jag gjorde det. Jag smekte honom, men det var nog mer riktat till mig själv än till honom. Det kunde jag förstås inte säga. Jag kunde ha sagt att jag brukade göra så, men det var inte sant, jag hade aldrig strukit en man över kinden förut, i alla fall inte en man som jag knappt kände. Han flyttade sig lite bakåt och sa:

– Oj då.

Som om han hade spillt varmt kaffe på sig. Han viftade lite med handen, jag förstod inte om han vinkade till mig eller ville vifta bort mig och det var det sista jag såg av honom. Han gick in i hissen med försäljningschefen och gjorde som hon – tackade Klara för mötet. Dörrarna stängdes framför dem och Klara vände sig mot mig och sa:

– Det gick ju bra!

Hon hade inte sett vad som hände, hon hade bara pratat med försäljningschefen och inte brytt sig om de två männen som gick bakom. Jag kunde inte säga något, men gjorde en rörelse med handen som liknade den som assistenten nyss hade gjort. Inte för att skaka henne av mig, utan bara för att säga att det hade gått bra. Men det var inte så hon uppfattade det.

– Du är alltid så blygsam. Sluta med det.

Jag borde alltså ha varit glad, för en gångs skull kunde jag vara nöjd med mig själv, men jag kunde inte sluta tänka på att jag hade strukit assistenten över kinden. Var fick jag det ifrån? Jag fick det från kostymen, verkade det som. Jag trodde att jag kunde göra vad som helst när jag hade den här kostymen på mig. Men jag hade tydligen inte varit tillräckligt övertygande, det måste ha varit det han reagerade på. Nu skämdes jag för hur han hade viftat med handen, hjälplöst, nästan desperat.

Jag gillade honom trots att han hade avvisat mig. Jag gillade att han hade verkat så formell, så utstuderad och ospontan. Han var motsatsen till allt det jag hittills hade försökt vara. Han tog inte sin existens för given, han trampade inte på som många män annars brukar göra. Han gjorde sig till, tänkte jag, det påminde mig om hur min mamma brukade säga *gör dig inte till* när jag någon gång försökte framställa mig på ett annorlunda sätt. Som när jag var fjorton och försökte prata engelska med det som jag trodde var cockneyaccent och till och med min mamma, som inte förstod engelska, märkte hur tillgjort det lät. Att göra sig till var det sista en ung kille skulle göra där jag kom ifrån. Men assistenten gjorde sig till och det såg utan tvekan rätt ansträngt ut, särskilt när han långsamt lyfte handen upp mot ansiktet. Men ändå. Var det inte just detta jag alltid hade längtat efter, att göra om mig själv, från grunden?